

ליל שבת קודש פרשת כי תצא ה'תשנ"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סוף סי' ק"ג, המדבר מהפסוק כי תצא למלחמה על אויביך וגו', עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, פי תצא למלחמה על איביך וכו' ושבית שבי' (דברים כ"א) פרוש, פי תצא למלחמה על איביך, שהוא היצר הרע, ונתנו ה' אלקיך בידיך, פלומר היצר הרע יתן, כמו ימסר, 'את ה' אלקיך בידיך', על דרך 'צדיק מושל ביראת אלקים' (שמואל-ב כ"ג) (עיין מו"ק טז:), נותנת התורה עצה על זה, ושבית שבי', פלומר עם מה שהוא רוצה להתגבר עליך, הינו בגדלות, בזה תתגבר עליו, הינו שתאמר לו איך אני מושל פשיש לי גאווה, ואין הקדוש-ברוך-הוא שורה עמי, ודי למבין, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זאת צריך כל אדם לדעת, שהיצר הרע הוא הוא עיקר אויבו של אדם ברוחניות ובגשמיות, כי רוצה לראות שיסבול האדם צער ויסורין, הן ברוחניות והן בגשמיות, ולכן כשאדם יודע זאת היטיב, שהיצר הרע הוא עיקר האויב שלו, בוודאי יודרו מאד לצאת למלחמה כנגדו, ולעמוד תמיד על המשמר, ולא יתן לו להתגבר עליו ולנצח אותו, והנה רביז"ל מגלה לנו כאן שהבעל דבר מתחכם לבא אל האדם בכל מיני תחבולות, וכמו שפעם התבטא מוהרנ"ת ז"ל ואמר, אני שכבר מכיר את כל נכלי ערמוניות הבעל דבר, הוא בא עמי באופן אחר לגמרי... כי על פי רוב בא אל האדם להכשיל אותו בעבירה חס ושלום, ואז צריך להיות כגבור חיל נגדו, לא להתפתות אל נכלי ערמוניותו, ולברוח ממנו כבורח מן האש ולא לפנות אליו כלל, אבל לפעמים הבעל דבר רואה שאינו יכול לפתות את האדם לעשות עבירה גמורה, כי האדם חזק בעבודתו, ולא יתן את עצמו להתפתות אל דבריו הרעים, ולכן בא עמו מדרך אחרת לגמרי, ומכניס בו ישות וגיאות, בבחינת ונתנו ה' אלקיך בידיך, היינו שאומר לו, כאילו אתה כבר מושל ביראת אלקים, ואתה כבר בעל מדריגה ובעל השגה, ובוה רוצה ללכוד אותו ברשת הגאווה שיותר גרועה מן הכלל, כי מיד שיש באדם ישות וגיאות, הרי אין השכינה שורה עמו כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסוק ה.) שאומר הקדוש ברוך הוא, אין אני יכולים לדור בעולם, ולכן צריכין להתרחק מכל מיני ישות וגיאות עד קצה האחרון, ואחרי כל ההשגות והמדריגות שאדם זוכה להשיג, צריך

לדעת שאינו כלום, ולא התחיל להגיע אל שום השגה כלל, אבל מיד שנדמה לאדם שכבר הגיע לאיזה מדריגה והשגה, זהו סימן שעדיין לא התחיל להשיג כלום, וזהו ושכית שביו, היינו שתשיב להבעל אותו ענין שרוצה להתגבר עליך, היינו כמה שרוצה להכשיל אותך בישות וגיאות, שאתה כבר מושל ביראת אלקים, תאמר לו שמיד שיש לי איזה נדנוד של ישות וגיאות, הרי אין הקדוש ברוך הוא שורה עמי, ואם כן איני מושל ביראת אלקים כלל, ובוה תתפטר ממנו ותינצל מגיאות ותזכה לענוה, ותבן.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ע"ב) שעיקר מעלת הצדיקים הוא השפלות שלהם, ועיקר התחיה לעתיד לבא יהיה לכל אחד ואחד כפי השפלות שלו, ועל זה צדיקים עובדים כל ימי חייהם, להיות בטלים ומבוטלים לגמרי בו יתברך, עד שלא נשאר בהם שום ישות כלל, והבעל שם טוב הקדוש זי"ע נסתלק עם המלים "אל תבואני רגל גאווה" על לשוננו, וכששאלו אותו תלמידיו לפני הסתלקותו, אל מי יתקרבו אחר פטירתו, ענה ואמר להם, אם תשמע מאיזה צדיק שאומר עצה להנצל מגיאות וישות, תדעו שאינו צדיק כלל, רק צדיק שאומר שאין שום עצה לינצל מגיאות, רק לבקש מהקדוש ברוך הוא לזכות לענוה, זהו צדיק אמיתי שראוי להתקרב אליו, וזה מדריגת הצדיקים אמיתיים שכל כך בטלים ומבוטלים באין סוף ברוך הוא, עד שאין להם שום ישות כלל, וידוע איך שהיה הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע כל כך שפל בעיניו, עד שהיה תמיד מוכיח את עצמו ברבים "מייליך, מייליך, מה עשית!?! וחוזר המון פעמים בספרו הקדוש "נועם אלימלך" את גודל מדת השפלות והענוה של הצדיקים, איך שהם בטלים בעיני עצמם לגמרי, וזהו דברי רביז"ל כאן, שצריכין להיות מוכן לצאת למלחמה עם הבעל דבר שרוצה להכשיל האדם בגיאות חס ושלום, כי מלחמה זאת יש תמיד, כי אפילו אחר שעבד עבודתו בקודש ימים ושנים רבים, וביטל כל המדות רעות והתאוות רעות, עדיין נשאר אצלו משהו, והוא הישות והגיאות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ב), וגם את זה צריכין לבטל לגמרי עד שיכלל באין סוף ברוך הוא, ועל זה צריכין לבקש ולהתפלל הרבה מלפניו יתברך, והשם יתברך יזכינו להגיע אל מדת הענוה והשפלות באמת, ונזכה להתדבק בו יתברך בדביקות אמיתי ונצחי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת כי תצא ה'תשנ"ט

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בספורי מעשיות של רביז"ל, במעשה מבערגיר ועני דף ר"כ עיין שם.

והקיסר הנ"ל, אחר שנעשה המשפט בבן הבערגיר הנ"ל ועתה נפטר ממנו, (פי הקיסר סבר, שכבר נתקים בו המשפט באמת בבן הבערגיר הנ"ל, ושוב איננו בעולם) פעת יוכל להשתדך עם בתו הנ"ל, והתחילו לדבר לה שדוכים עם מלך פלוני ועם מלך פלוני וכיוצא ועשה לה חצר פראוי, וישבה שם ולקחה לעצמה בנות שרים להיות לה לרעותיה, וישבה שם והיתה מנגנת בכלי שיר וכיוצא פדרפם, וכל מה שהיו מדברים לה שדוכים, היתה משיבה, שאין רצונה בדברים, דהינו לדבר השדוך, רק שיבוא המשדך בעצמו, והיא היתה בקיאה מאד בחכמת השיר, ועשתה באמנות מקום שיבוא המשדך על אותו המקום ויעמד פנגדה, וידבר דברי שיר, הינו שיר של חשק, פדרך שמדבר החשוק לחשוקתו דברי חבה, והיו באים מלכים להשתדך, ועלו על אותו המקום, והיו מדברים כל אחד ואחד שיר שלו ולקצתם שלחה תשובה על ידי רעותיה גם-כן בדרך שיר וחבה, ולקצת, שנראו לה יותר, השיבה בעצמה והרימה קולה בשיר והשיבה לו גם-כן דברי חבה, ולקצת, שנראו לה עוד יותר, היתה מראה עצמה פנים אל פנים, והיתה מראה את פניה, והשיבה לו דברי שיר וחבה, ולכלם סימה בסוף אבל לא עברו עליך המימות ולא היה מי שמבין פונתה, וכשהיתה מראה פניה, היו נופלים מגדל יפיה, והיו קצת נשארים חלשות, וקצת נשתגעו מחמת חולת אהבה, מגדל יפיה שהיה מפלג מאד מאד, ואף על פי כן, אף-על-פי שנשתגעו ונשארו חלשות, עם כל זאת היו באים מלכים להשתדך עמה, ולכלם השיבה פנ"ל.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממושיך לספר, והקיסר הנ"ל, אחר שנעשה המשפט בבן הבערגיר הנ"ל ועתה נפטר ממנו, (פי הקיסר סבר, שכבר נתקים בו המשפט באמת בבן הבערגיר הנ"ל, ושוב איננו בעולם) פעת יוכל להשתדך עם בתו הנ"ל, כי הקיסר כבר שכח לגמרי שהוא בעצמו היה פעם עני ואביון בעירום ובחוסר כל, ועכשיו שבא לגדולה וכבוד, שכח את הכל, ושמה

לראות בהסתלקות הבחור, שנדמה לו שכבר פטר אותו מן העולם, וזה פגם נורא מאד, כי איך ישכח אדם את העבר שלו, שהיה פעם בתכלית השפלות, והקדוש ברוך הוא עוזר לו לעלות משם, ואיך לא יחזיק טובה להקדוש ברוך הוא על כל החסד הנם שעשה עמו, ובאמת כל הכבוד והגדולה של עולם הזה אינו כלום, וכמו שכתוב (משלי כ"ה) כבוד מלכים חקור דבר, שהכל חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אליו או לא (ליקושי מוהר"ן חלק א' סי' ו'), כי מי שזוכה לכבוד אלקי, שהוא דבוק בו יתברך בדביקות אמיתי, עליו נאמר (משלי כ"ה) כבוד אלקים הסתר דבר, כי כל הכבוד נסתר מאד מבני אדם, ואין אף אחד יודע אל איזה כבוד הוא זוכה, כי הצדיקים האמיתיים הדביקים בו יתברך, הרי הם נכללים לגמרי באין סוף ברוך הוא, והם מטיילים תמיד ביחד עם השכינה הקדושה, ומדבקים עצמם בו יתברך, ואין אף אחד מכיר מבחוץ את דביקותם, ולכן עליהם נאמר "הסתר דבר", כי זה מוסתר ומכוסה מאד מבני אדם, מה שאין כבוד מלכים אין בזה שום מעלה כלל, כי הנה נותנים כבוד מלכים לאיזה בן אדם, ורודפם אחריו עם מנורות ולפידים, ועושים לו כבוד גדול, והנה יש הרבה שחולקים על הכבוד הזו ואומרים שאינו ראוי לו הכבוד, וליום המחרת ממילא כבר נסתלק כל הכבוד, ולא נשאר זכר ממנו כלל, אבל כבוד אלקי, שהוא כבוד עליון ונורא מאד, הוא דבר עומד וקיים לעולם ועד, ואין אף אחד מכיר הכבוד הזה בעיניו הגשמיים, ולכן עליו נאמר "הסתר דבר" כי הוא נסתר ונעלם לגמרי מעיני הבריות.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שלפי זה היה ראוי שלא יהיה שום מחלוקת על הצדיקים האמיתיים, ושלא יחקרו על כבודם כלל, כי הלא הם זוכים לכבוד אלקי שהוא מוסתר מבני אדם, ולמה רואים שעל כל הצדיקים הגדולים יש מחלוקת מבעלי קנאה ושנאה? ולכאורה היה ראוי שלא יהיה עליהם מחלוקת כלל? אבל ענין המחלוקת שיש על הצדיקים הוא, כי מן השמים מרחמים על הצדיקים שלא יכשלו באיזה נדנוד קטן של ישות וגיאות, ושלא יכנס במחשבתם כאילו כבר זכו להגיע אל מה שרצו להגיע, ולכן מקימים עליהם בעלי קנאה ושנאה, שחולקים עליהם ומבזים את נפשם, ועל ידי זה נשבר לבם בקרבם לגמרי, וכבר אי אפשר ליכנס בהם שום מחשבה של ישות כלל, כי בעל כרחו המחלוקת והרדיפות שחולקים על האדם ורודפים אותו, שובר לבו לגמרי, וכמו שמצינו גם אצל רביז"ל, שפעם בא אליו מוהרנ"ת ז"ל ומצא את רביז"ל בוכה, ונבהל מוהרנ"ת ז"ל מאד, ושאל את רביז"ל על זה, ואמר לו בלשון תמיה וצער, "דבר כזה לחשוב עלי?! כי החולק של רביז"ל הוציא על רביז"ל שם רע מאד, ומוהרנ"ת ז"ל אמר שלא הבין אז למה הצטער רביז"ל כל כך על זה, אבל אחר כך כשראה איזה מחלוקת וסרחון החולק

הזה גרם בעולם, ואיך כל כך קשה להתקרב אל רביו"ל, הבין היטיב את עוצם צערו של רביו"ל, ולמה בכה כל כך, ולכן כל אלו המחלוקת שיש על הצדיקים, גורמים להם להיות בטלים בעיני עצמם לגמרי, ועל ידי זה זוכים להגיע אל מה שהם צריכין להגיע.

והתחילו לדבר לה שדוכים עם מלך פלוני ועם מלך פלוני וכיוצא ועשה לה חצר פראוי, וישבה שם ולקחה לעצמה בנות שרים להיות לה לרעותיה, וישבה שם והיתה מנגנת בכלי-שיר וכיוצא פדרפם, וכל מה שהיו מדברים לה שדוכים, היתה משיבה, שאין רצונה בדברים, דהינו לדבר השדוך, רק שיבוא המשדך בעצמו, כי הבת מלך מרמות על מדת המלכות שהיא השכינה הקדושה, ומדברים לה שידוכים עם מלכים, שהם נשמות ישראל בכלל, שכולם נקראים בני מלכים (שבת ס"ז), ועם נשמות הצדיקים בפרט, שהם מלכים ממש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (גיטין ס"ב:) מאן מלכי רבנן, כי כל אחד ואחד בוודאי רוצה לקחת את הבת מלך שהיא השכינה הקדושה, ולהתדבק בה באמת, ואפילו הרשע הכי גדול, בוודאי היה מרוצה לעזוב את כל רשעתו ולחזור אל הקדוש ברוך הוא ולהתדבק עם השכינה הקדושה, אבל דבר זה לוקח זמן הרבה, כי לא בפעם אחד זוכין להתדבק עם השכינה הקדושה, רק צריכין לעבוד על זה ימים ושנים רבים, בתורה ובתפילה ובמצוות ומעשים טובים, והרשע אין לו סבלנות לחכות כל כך, ולכן אינו מתקרב, אבל הצדיקים אמיתיים מקבלים על עצמם עול מלכותו יתברך, לעשות את הכל בכדי להתדבק בו יתברך באמת, ולכן אומרת להם הבת מלך, שאין רצונה בדברים בלבד, לומר שהוא רוצה לקחת אותה, רק שיבוא המשדך בעצמו ויראה לה עבודתו, וישיר שירים של חשק ואהבה, איך הוא רוצה באמת להתדבק בשכינה הקדושה, ואזי תתגלה אליו כפי הראוי לו באמת.

והיא היתה בקיאה מאד בחכמת השיר, ועשתה באמנות מקום שיבוא המשדך על אותו המקום ויעמד פנגדה, וידבר דברי שיר, הינו שיר של חשק, פדרך שמדבר החשוק לחשוקתו דברי חבה, שזהו בחינת שיר השירים שהוא שיר של חשק בין נשמות ישראל להקדוש ברוך הוא, ובשעה שאדם יושב ומתבודד ומפרש שיחתו וצעריו לפני השם יתברך, ומתודה ומתחרט על גודל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיחתה וצערה ומנחמת אותו (ליקוטי מוה"רן חלק א' סי' רנ"ט), נמצא שיש שיר של חשק ואהבה בין נשמות ישראל להשכינה הקדושה.

והיו באים מלכים להשתדך, ועלו על אותו המקום, והיו מדברים כל אחד ואחד שיר שלו, כי כל צדיק וצדיק כפי השגתו בהשגות אלקותו יתברך, כן יש לו השיר והניגון שלו, וכן מדבר דברי שיר וחשק אל השכינה הקדושה, ובוה הוא ממשיך אלקותו יתברך אליו.

ולקצתם שלחה תשובה על ידי רעותיה גם-פן בדרך שיר וחבה, כי לא בכל פעם האדם זוכה להתגלות פתוחה מהשכינה הקדושה, כי לזה צריכין לעבוד ימים ושנים ביראת שמים גדולה, בבחינת (דברים כ"ו) ובמורא גדול זו גילוי שכינה, היינו על ידי יראת שמים גדולה זוכים לגילוי שכינה, אבל אפילו אם אין האדם זוכה להתגלות פתוחה מהשכינה הקדושה, אבל יכול לזכות לאור גדול, על ידי הצדיקים אמיתיים שבדור, שהם בחינת ריעותיה וחברותיה של הבת מלך, כי על ידי שאדם מקורב אל צדיק אמת, על ידי זה נמשך עליו התנוצצות אלקות, וזוכה למעום מגועם העליון של השכינה הקדושה.

ולקצת, שנראו לה יותר, השיבה בעצמה והרימה קולה בשיר והשיבה לו גם-פן דברי חבה, ולקצת, שנראו לה עוד יותר, היתה מראָה עצמה פנים אל פנים, והיתה מראָה את פניה, והשיבה לו דברי שיר וחבה, כי יש צדיקים שזוכים לשמוע קול השכינה הקדושה היושבת נגדם ומנחמת אותם כנ"ל, ויש צדיקים שזוכים להתגלות השכינה פנים אל פנים, מרוב דביקותם בו יתברך בשמות ובייחודים.

ולכלם סימה בסוף אבל לא עברו עליך המימות ולא היה מי שמבין פונתה, כי לזכות לקחת את השכינה הקדושה בקנין גמור, ולהתדבק בה באמת ביחודא שלים, לזה צריכין לעבור דרך כל הז' מימות, ולהחזיק מעמד, שהם כלליות כל הירידות והנפילות שעוברים על האדם בזה העולם, ולא ליפול בדעתו כלל, בבחינת (משלי כ"ד) שבע יפול צדיק וקם, שאפילו שעוברים על הצדיק כל מיני נסיונות קשות ומרות מצד כל השבע ספירות ומדות עליונות, אף על פי כן אינו נשבר כלל, רק מחזיק מעמד וקם בכל פעם בהתגברות חדש להכיר את הבורא יתברך שמו, ואפילו אם צריך להלחם עם הסטרא אחרא בעצמו, שהוא בחינת עמלק, שהוא האבן נגף שבתוך כל השבע חכמות, שרוצה להפיל את האדם מכל השגותיו, גם מזה אינו מפחד כלל, רק לוחם עמו ומכניע אותו לגמרי, וזהו שבע' יפול' צדיק' וקם' סופי תיבות עמלק, כי הוא האבן נגף שבתוך כל השבע חכמות,

ובתוך כל הירידות ונפילות שעוברים על האדם (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ט), והעיקר לא להתפעל ממנו כלל, רק לקום ולהחזיק מעמד בתוך כל מה שעובר עליו, ואז לבסוף יזכה לקחת את השכינה הקדושה.

וכשהיתה מראָה פניה, היו נופלים מגדל יפיה, והיו קצת נשארים חלשות, וקצת נשתגעו מחמת חולת אֶהבה, מגדל יפיה שיהיה מפלג מאד מאד, ואף על פי כן, אָף-על-פי שנשתגעו ונשארו חלשות, עם כל זאת היו באים מלכים להשתדך עמה, ולכלם השיבה פנ"ל, כי יש הרבה שנכנסים לפרדס העליון לידבק בשכינה הקדושה, אבל לא כולם זוכין להחזיק מעמד ולהשיגה באמת, בבחינת (הגינה י"ד): ד' נכנסו בפרדס וכו' בן עזאי הציץ ומת, בן זומא הציץ ונפגע וכו' רק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום, כי לפעמים מרוב אור ודביקות שאדם משיג בהארת השכינה הקדושה, כשאין לו הצמצום הראוי, אזי יוצא לגמרי מגבולי הגוף, ויכול לי שאר חלשות או להשתגע חס ושלום, כי העיקר להיות בקי ברצוא ובקי בשוב, לדעת איך לעלות בדביקות גדול אל השכינה הקדושה, אבל גם איך לרדת ולחיות כאן בזה העולם הגשמי, כי לא לתוהו בראה לשבת יצרה, הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בעולם הגשמי בכדי שילמד איך לעבוד אותו יתברך גם עם כל הגשמיות והחומריות, שיתחתן ויוליד בנים ויפרנס אותם, ואף על פי כן יהיה דבוק בו יתברך באמת, וכמו שפעם אמר רביז"ל (שיחות הר"ן סי' נ"א) שבאמת אין שום תאוות, כי מוכרחים לאכול ולשתות ולהביא פרנסה ולהוליד ילדים, ואם כן אין כבר שום תאוות, כי הכל צריכין לעבודת השם יתברך, עיקר העבודה הוא למצוא את הקדוש ברוך הוא בתוך כל עסקיו הגשמיים, ואז יכול ליכנס ולצאת בשלום, ולזכות להתדבק בשכינה הקדושה בדביקות אמיתית.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, ששמע פשט נפלא מיהודי אחד שנכנס לבית מדרשו פעם שבת קודש בבוקר השכם, על הפסוק (בראשית כ"ח) אכן יש הוי"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ופירש כך, ואנכי לא - ידעתי, שאני איני כלום, ואיני תופס שום מקום בזה העולם - זה ידעתי, אבל אכן "יש" הוי"ה במקום הזה, היינו למצוא אלוקותו יתברך גם במקום שיש "יש" וגשמיות, היינו למצוא אלוקותו יתברך גם בתוך הישות והגשמיות, זה כבר "אנכי לא ידעתי" זה כבר כבר וקשה מאד להשיג, כי צריכין לעבוד על זה ימים ושנים הרבה, עד שזוכין למצוא אלוקותו יתברך גם בתוך כל הגשמיות והחומריות (ושיבה מוהרא"ש נ"י מאד את הפשט הזה), והשם יתברך יזכינו לעסוק בעבודתו יתברך באמת ובתמים כל ימי חיינו, עדי נזכה להתדבק בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת כי תצא ה'תשנ"ט

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעוויץ, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"פ, המדבר מדין תורה וממשא ומתן באמונה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, דע מי שצריך לדון לפני דינים בדין תורה, זה לו ענש ונקמה שהתורה נוקמת בו, פי באמת כל המשא-ומתן הוא תורה, פי למשל הדין המחליף פרה בחמור הוא תורה ומפל שפן פשעושיין הדבר בעצמו הוא בודאי תורה, (וכמו שמספרין כל זה בשם הבעל-שם-טוב זכרונו לברכה) ועל פן פשעושיין משא ומתן, צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלבשים שם, ומי שעוקר המשא ומתן מן התורה, ונופל אל המשא ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה המלבש שם, אזי ענשו, שאחר-כך הוא צריך לדון בדין תורה, ואזי צריך לחזור ולהביא כל הדברים וכל המחשבות וכל העסקים שהיה לו בשעת המשא ומתן מתחלתו ועד סופו, צריך להביא הפל אל התורה, דהינו שצריך לחזור ולספר הפל לפני הדינים, והם פוסקים על זה דין תורהנמצא שחזר ונעשה מפל דברי המשא ומתן תורה, והוא לו נקמה, שהתורה נוקמת בו על אשר עקר הדינים המלבשים בהמשא ומתן מן התורה, ונפל אל המשא ומתן בעצמו, כאלו אין שום תורה בהמשא ומתן, על פן ענשו שצריך לבוא לפני דין תורה, ואזי צריך להביא כל דברי המשא ומתן ולעשות מהם תורה, ואזי מראים לו שפל המשא ומתן הוא תורה, פי עכשו נעשה מהפל דין תורה פנ"ל, פי בודאי הוא צריך להביא כל הדברים אפלו כל המחשבות לפני הדינים, פי אם חסר איזה דבור או איזה מחשבה יתקלקל הדין תורה, וצריך דוקא להביא הפל כל מה שעבר בשעת המשא ומתן לפני הדינים, והם עושיין מזה דין תורה, נמצא שחזר ונעשה מהמשא ומתן תורה, ומראין לו שאין הדבר כמו שהיה סבר מתחלה שאין בהמשא ומתן תורה, פי הלא ראה בעיניך שפל דברי המשא ומתן פלם הם תורה, פי עכשו נעשה מהפל דין תורה פנ"ל לזהפל לפי הפגם, פי יש אחד שאין ענשו רק שצריך לדון, אבל זוכה בדין, רק שמראין לו שפגם פנ"ל, אבל יש אחד שעקר יותר המשא ומתן מן התורה, אזי ענשו יותר, שגם אינו זוכה בדין פי באמת פשעושיין משא ומתן צריך שיהיה רק חיצונית המחשבה בתוך המשא ומתן אבל פנימיות מחשבתו צריך לקשר אל התורה פנ"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו בתורה זו סוד נורא ונפלא מאד, איך שבתוך כל גשמיות הבריאה נמצא אלקותו יתברך, ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו מי שעוסק במשא ובמתן יכול למצוא אלקותו יתברך בתוך כל עסקיו, ואי אפשר לו לומר שהוא רחוק מעבודתו יתברך מחמת שמוכרח לעסוק במשא ובמתן ואינו בתוך הבית המדרש, כי אדרבה עכשיו הוא מקיים את התורה בפועל ממש, וכאילו ממשיך את הבית המדרש לתוך חנותו ועסקו, כי זה שיושב בבית המדרש ולומד כל ההלכות של משקולת ואונאה וגניבה וגזילה וכו', יתכן מאד שאף פעם לא יצא לו לקיים אותם בפועל ממש, והכל נשאר אצלו רק בבחינת לימוד בעלמא, אבל מי שעוסק במשא ומתן עם הבריות, הרי בכל עת ורגע הוא מקיים את התורה ממש, ויפה פעם תמה אחד מן הצדיקים ואמר, "תמיהני איך יכולים לעסוק במסחר לפני שבקיאים בכל שולחן ערוך חושן משפט?!", כי הרי בכל פרט ופרט צריכין לדעת הלכות ודינים, מה מותר להגיד לקונה, ומה אסור, ולא ישקר לקונה כששואל אותו אם הדבר מרי (שקורין פריש), בשעה שיודע שאינו כן, כי על זה וכיוצא בזה נאמר (ויקרא י"ט) ויראת מאלקיך, ואמרו חכמינו הקדושים (מובא שם ברש"י), כל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת, כי רק הקדוש ברוך הוא שהוא בוחן כליות ולב יודע מה שבלבו של אדם, ולכן צריך להיות יראתו על פניו בשעת המשא ומתן, ולדעת שהקדוש ברוך הוא מכיר בכל עסקיו אם נושא ונותן באמונה או לא.

וזהו מה שאומר רביז"ל כאן בסוד הדין תורה, מאיפוא בא שלפעמים קוראין בן אדם לדין תורה, לדון לפני הדיינים, כי זה נקמה שהתורה נוקמת בו על שניתק את מחשבתו מהקדוש ברוך הוא בשעת המשא ומתן, כי שכח שיש דינים והלכות התורה קשורים בכל פרט ופרט, ועל ידי זה בא לסכסוך וריב עם חבירו, אבל עכשיו כשבא לפני הדיינים צריך לפרש לפניהם כל פרט ופרט, והדיינים שיודעים דיני והלכות התורה, עושים תורה מכל פרט ופרט, כי אם היה תנאי העסק כך וכך, אזי הדין כך וכך, ואם היה תנאי העסק אחרת קצת, אזי יש דין אחר, נמצא שהדיינים חוזרים ומגלים איך שבתוך כל פרט יש תורה, והכל תלוי כפי הפגם שפגם, כי אם רק ניתק את עצמו קצת מן הקדוש ברוך הוא בשעת המשא ומתן, אזי ענשו לדון לפני הדיינים, אבל הוא זוכה בדין, אבל אם ניתק את עצמו ביותר, ועשה עוול בעסקו חס ושלום, אזי ענשו שמאכר את הדין תורה וצריך לשלם לחבירו, הכל לפי הפגם שפגם, נמצא שמי שעוסק במסחר ובמשא ומתן, הוא עוסק בתורה ממש, ולפעמים בעל העסק ומשא ומתן יכול לראות גילוי השגחתו יתברך יותר ממי שיושב בבית המדרש, כי רואה התגלות יד ה' איך שמרוויח פרנסתו בכל

יום, ובכל פעם נכנסים אליו קונים אחרים שלא חלם עליהם מעולם, ונתודע לו שהגיעו אליו בהשגחה נפלאה מאד, הרי שגם בעל העסק ומשא ומתן עוסק בעבודתו יתברך, ועליו להודרו מאד לקשר עצמו אל התורה שגנוז בתוך כל עסקיו.

ואומר רביז"ל, גם צריך אמונה בהמשא ומתן, דהינו שישא ויתן באמונה, ויהיה הדבור דבור אמת, כמה שאמרו (שבת לא): 'נשאת ונתת באמונה', פי משא ומתן הוא בחינות שמנשאין ומרימין הדבר, ונותנין ומשיבין אותו למקומו, פי יש קדשות נפולות, הינו בחינות ניצוצות שנפלו, ועל ידי משא ומתן מנשאין ומרימין אותן, ונותנין אותן למקומן, וזה בחינות משא ומתן פנ"ל, ועקר ברור הניצוצות מן הקלפות הוא על ידי אמונה, פי דרך האמונה לשפן תמיד אצל אלו הקדשות הנפולות, בבחינות (יחזקאל ה'): 'זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות', ירושלים היא קריה נאמנה, בחינות אמונה, היא שוכנת בתוך הגויים וסביבותיה וכו', פי היא ביניהם תמיד פנ"ל, ועל פן אלו הניצוצות שנפלו, הם נדבקים ונתאחזין סביבות האמונה, והיא מעלה אותם משם, ועל פן צריך לעשות משא ומתן באמונה, שעל ידי האמונה מעלין הניצוצות פנ"ל, שזה עקר בחינות משא ומתן, להעלות הניצוצות פנ"ל וכו', דהינו על ידי שמקשר מחשבתו אל התורה, על ידי זה מקבלת האמונה פח לברר הניצוצות מן הקלפות ולעלות מהם, פי בלא זה הפח, היה אפשר שיתאחזו גם הם בעצמן בהאמונה, חס ושלום אך על ידי שמקשרין פנימיות המחשבה אל התורה, מקבלת פח לעלות פנ"ל, ואזי נעשית מלחמה, פי צריך ללחם עמהם להוציא הניצוצות מהם:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר עבודת האדם בתוך המשא ומתן שלו, להמשיך את האמונה לתוכה, דהיינו שיקשר כל עסקיו אל האמונה הקדושה, וידבר עם כל מכיריו ומיודעיו דיבורי אמונה ויראת שמים, ואז הוא נושא ונותן "באמונה" ממש, היינו שאינו מוכר לחם וחלב או בגדים לבד, רק מוכר אמונה ויראת שמים לכל קונו, כי כל מי שעוסק בעסקי עולם הזה, בעל כרחו הוא מתעסק עם כל מיני טיפוסים בני אדם, ועל פי רוב בני אדם שבורים בעצמם מאד, מרוב צרות ויסורין שעוברין עליהם בחייהם, ואינם זוכים לשמוע דיבורי אמונה וחיוק משום בריה, ולבם מתפוצצים מרוב צער ועגמת נפש, וכשנכנסים לאיזה חנות או עסק, ושומעים איזה דיבור של חיוק ויראת שמים, זה כמים קרים על נפש עיפה, ויכולים להציל את החיים שלהם ממש, נמצא שקנו הרבה יותר מאיזה

סחורה גשמית, רק קנו דיבור של אמונה ויראת שמים שהוא חיים נצחיים, וזה נקרא "נתת ונשאת באמונה", כי מכרת אמונה ממש, ואין דבר למעלה מזה, ובוה מעליון את כל הניצוצות שיש בתוך העסקים גשמיים, כי בכל דבר יש ניצוצות שנפלו אל תוך הקליפות בשעת השבירה של החטא של אדם הראשון, וכן על ידי החטאים של כל הדורות, גורמים שנופלים ניצוצי קדושה לתוך הקליפות, וכשאדם בא ומגלה את האמונה הקדושה גם בשעה שהוא עוסק בעסקים גשמיים, הרי הוא מעלה את כל גשמיות הבריאה אליו יתברך, ומקרב את העולם אל תיקונו השלם, ולכן על בעל עסק ומשא ומתן לזכור, שיכול לעסוק בעבודת הקודש גם בשעה עסקיו הגשמיים, ולגלות ולפרסם את האמונה הקדושה לכל מי שבא לעסק עמו, ובוה גורם תיקונים גדולים בכל העולמות ומקרב את העולם אל תיקונו.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שדבר זה שייך לכל בעל עסק וחנות יהיה מי שיהיה, שידבר דיבורי אמונה ויראת שמים עם כל מכיריו ומיודעיו, ויזכור היטיב שיתכן מאד שהאיש הזה שעכשיו נכנס אצלך לא חשב בדעתו מן הקדוש ברוך הוא זמן הרבה, ועכשיו שתגיד לו דיבור של אמונה, תהפוך אותו לאיש אחר לגמרי, וכמו שפעם אמר רביז"ל (חיי מוהר"ן סי' תקמ"ג), שאם לא פועליון אצל האדם רק באותו רגע שמדברין עמו, שיזכור מהקדוש ברוך הוא, גם זה כדאי, ורביז"ל רצה שיסעו נסיעות לדבר דיבורי אמונה ויראת שמים עם בני אדם, ולכן כשבני אדם נכנסים אצל האדם בחנותו או בעסקו, בוודאי העת מסוגל מאד להזכיר לו איזה דיבור של אמונה ויראת שמים, ובוה יהיה בכלל זוכה ומזכה את הרבים, שזכת הרבים תלוי בו, אשרי לו ואשרי חלקו.

ומסיים רביז"ל ענין הנ"ל בקשר לפרשת השבוע, וזה פרוש (דברים כ"א): "פי תצא למלחמה" וכו' פי תצא, זה בחינות משא ומתן, בחינת (דברים ל"ג): "שמח זבולון בצאתך" וכו', פי משא ומתן נקרא בחינת צאתך פי אף על פי שזבולון ויששכר שוים, מחמת שזבולון היה מספיק ליששכר, ונאמר עליו 'שמח זבולון', על כל זה נקרא צאתך, 'ויששכר אהליך', פי אף על פי כן, עבודת התורה היא פנימיות יותר, והיא למעלה מעבודת המשא ומתן, אף-על-פי שגם המשא ומתן היא עבודה גדולה פי הוא מספיק את התלמידים-חכמים, ונאמר עליו 'שמח זבולון', על כל זה נקרא צאתך, נגד עבודת התורה שהיא בחינות 'יששכר באהליך', פי אף-על-פי-כן עבודת התורה למעלה יותר, וכן כל מדרגה ומדרגה נגד המדרגה שלמעלה ממנה, נקראת המדרגה שלמטה צאתך נגד המדרגה שלמעלה, שהיא נקראת אהליך,

ואפלו מי שעובד השם יתברך בדבקות, עם כל זה נגד המדרגה שלמעלה ממנו עוד, נקרא אפלו דבקות בחינת צאתך, וזהו כי תצא הינו בחינת משא ומתן פנ"ל, וזהו למלחמה על איביך, כי אז הוא שעת מלחמה עם האויבים פנ"ל, כי צריך לברר ולהעלות הניצוצות מהם פנ"ל, וזהו ונתנו ה' אלהיך בידיך, זה בחינת אמונה (שמות י"ז): "ויהי ידיו אמונה", פי על ידי אמונה מעליך הניצוצות פנ"ל לושבית שביו זה בחינות התורה, כמו שפתוב (תהלים ס"ה): "עלית למרום שבית שבי" פנ"ל, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש ג"י, כי הנה בוודאי ענין הנ"ל למצוא אלקותו יתברך בתוך כל פרט ופרט של הבריאה, גם בעסקיו הגשמיים, זה מלחמה גדולה מאד, כי הבעל דבר מנסה תמיד להשכיח אלקותו יתברך מן האדם, ובפרט בשעה שהוא עוסק בעסקיו הגשמיים, וצריכין להיות כגבור חיל נגדו, ולהזדרז לקשר עצמו אל האמונה הקדושה בכל עת, וזהו כי תצא, מיד שאתה יוצא לעסקי עולם הזה, שנקראים בבחינת "יציאה" כלפי אלו שיושבים בפנים בבית המדרש, למלחמה על אויביך, תדע שאתה עוסק במלחמה גדולה עם אויביך שהוא היצר הרע, כי הוא רוצה להשכיח ממך את האמונה הקדושה חס ושלום, ואתה צריך להתגבר נגדו בכוח גדול לשאת ולתת באמונה, ולגלות ולפרסם שמו יתברך לכל מי שבאת לעסוק עמו, וזהו ונתנו הוי"ה אלקיך בידך, שבוה הקדוש ברוך הוא יכניע שונאיך שהוא היצר הרע לפניך, היינו על ידי אמונה שנקרא ירך, בבחינת (שמות י"ז) ויהי ידיו אמונה, היינו שגם בתוך עסקי ירך, במשא ובמתן ובשאר מיני מלאכות, תזכור את הקדוש ברוך הוא, ותדבר דיבורי אמונה יראת שמים עם כל מכיריך, ואז ושבית שבי, שתזכה למצוא את התורה שיש בתוך כל פרט ופרט של הבריאה, שהיא עכשיו בבחינת שבי, היינו כבוש ומסור תחת הקליפות, אבל על ידי שתגלה את התורה והאמונה שיש בתוך כל דבר, תוציא את התורה משביה, ותעלה את כל ניצוצי הקדושה אל מקומם הראוי, והשם יתברך יוכינו לעסוק בעבודתו יתברך כל ימי חייו, עדי נזכה להתדבק בו יתברך באמת ולהכלל בו לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

